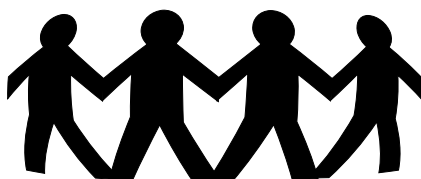

בונים אחריות

מהלך רב שנתי לקראת ההגשמה התנועתית
לזכרו של שלמה אומן הי"ד

מארגן סניפי

מוריה אוחיון
ציפי והפור

כתיבה-

אילנה דיקמן

עיצוב כריכה ועימוד -

תודה מיוחדת על הגהות, הערות, חשיבה, הקלדה וכל מה שהיה צריך-

יהודה פרוידיגר (גורי)

אלעזר שטראוס

ענת לוי

רחל פרידמן

אפרת בלון

מרים בריס

בהוצאת

“עזרא” - תנועת הנוער החרדי לאומי בארץ ישראל

אגף חינוך

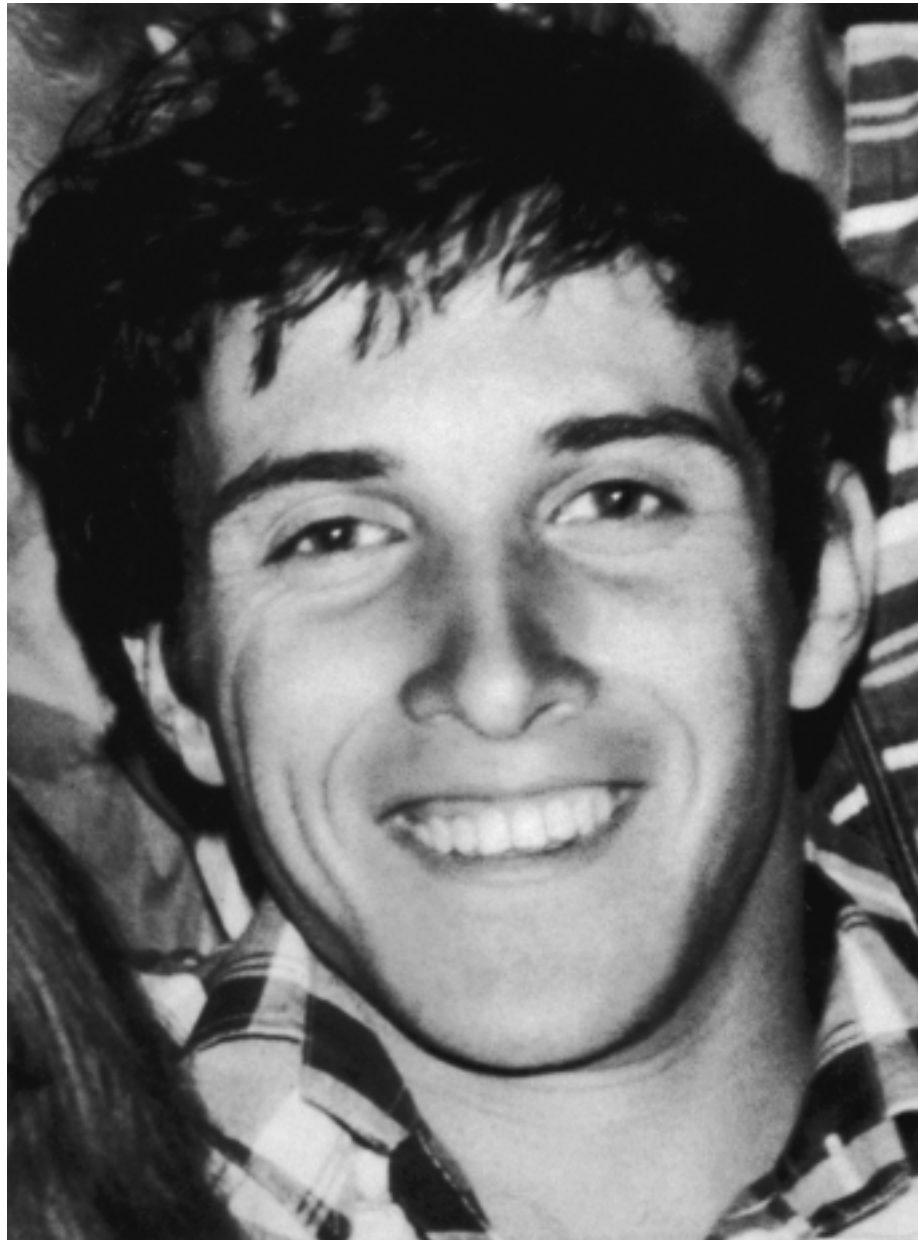
רח' יפו 234 ירושלים

טלפון: 02-5371640 פקס: 02-5372639

אייר התשס"ז

בונים אחריות

שלמה אומן, הי"ד. ט"ז סיוון תשי"ז - י"ט סיוון תשמ"ב
החוברת מוקדשת לזכרו במלואת 25 שנה לנפילתו.

קווים לדמותו של שלמה אומן - חניך, מדריך וחבר ההנהלה הארצית ב"עזרא"

שלמה אומן נולד בירושלים בט"ז סיוון תשי"ז (15.6.1957), בירושלים - בן בכור לאסתר וישראל אומן.

חייו של שלמה היו שילוב של עולמות. כבר כשהיה שלמה בן שנה נסעה המשפחה בעקבות האב לשנת עבודה במחקר בארה"ב. נסיעה זו היתה הראשונה מבין רבות. שלמה היה צבר בין צברים, בעוד יוצאי ארה"ב ראו בו "אחד משלהם".

שלמה היה איש של למידה מתמדת. ביסודי למד שלמה בבית-ספר חורב, ולאחר מכן בישיבה התיכונית חורב. כבר בגיל צעיר נתגלה שלמה כתלמיד חכם, חריף ובעל זיכרון בלתי רגיל. לשלמה היתה אהבה מיוחדת לספרים מכל הסוגים, הוא קרא מכל הבא ליד, וכך רכש לעצמו ידע והשכלה מיוחדים במינם.

לצד הלימוד המתמיד, היה שלמה גם איש רוח. כבר בגן הילדים הראה שלמה אהבה למוסיקה. אהבתו זו התבטאה מאוחר יותר במיוחד בנגינה בפסנתר. בכל שלב בחייו לא ויתר על הנגינה, ובערבים בישיבה היה יורד לקיבוץ שעלבים כדי לנגן בפסנתר של הקיבוץ. שלמה היה איש של טבע וטוילים, ובהם הראה את כישורו בצילום.

בכל מקום אליו נקלע, היה שלמה תמיד במרכז העניינים. הוא היה חבר ב"עזרא" - תחילה כחניך, אחר-כך כמדריך, ולבסוף גם כחבר ההנהלה הארצית. שלמה היה מנהיג טבעי. התנועה שימשה לו מקום לפעילות חברתית ולגיבוש האידיאולוגיה האישית. שלמה ראה את הניתנה באמצעות ההדרכה כחלק חשוב בהתפתחות האישית שלו.

שלמה מצא דרך לדבר עם כל אדם קרוב או רחוק. לאחר הישיבה התיכונית הגיע שלמה לישיבת ההסדר בשעלבים. בישיבה הוא נקלט חיש מהר והפך לאחד מהתלמידים הבולטים, המזוהה עם הישיבה בכל מאודו. במסגרת ישיבת ההסדר שירת שלמה בצבא כתותחן בטנק. גם בשירות הצבאי התגלתה מנהיגותו המיוחדת, גם בין חבריו וגם בקשר אמיץ עם מפקדיו. כך למשל, שלמה לקח אחריות על ארגון השבתות בצבא - כדי להבטיח אוירה "שבתית" ונעימה, בכל מצב.

בזמן שלמד בישיבה הוא התחתן עם חברתו, שלומית קהן - עזראית ירושלמית. תוך זמן קצר הפך הבית למוקד עליה לרגל. אחרי זמן נולד בנם הבכור דוד. שלמה היה אב גאה ומסור לבנו.

לאחר חמש שנות לימוד בשעלבים בחר שלמה להעמיק את השכלתו התורנית בישיבת מיר במאה שערים בירושלים. אף כאן שלמה התחבב על כולם, הן על חבריו והן על רבני הישיבה. אחרי שנה, החל שלמה ללמוד משפטים באוניברסיטה העברית בירושלים, גם בה התלבט מיד כתלמיד מצטיין. בהמשך טבעי לאהבתו ללימוד ולחשיבות שייחס לחינוך, שימש שלמה במשך שנות נישואיו כמורה בישיבה התיכונית חורב, והיה מורה נערץ.

לקראת סוף שנת לימודיו הראשונה באוניברסיטה פרצה מלחמת שלום הגליל. שלמה נקרא לשרת מיד עם פרוץ המלחמה. לפני שנהרג, שלמה הספיק עוד להתפעל מהנוף של לבנון ולהצר על כך שרואים אותו דרך משקפות הטנק, ולא כחלק מטיוול טבע, וטרח להזכיר לחבריו שעכשיו שבוע הספר. שלמה נהרג ביום הרביעי למלחמה בי"ט סיוון תשמ"ב ליד הכפר חוש-א-דנייבה בלבנון, ימים לאחר יום הולדתו העשרים וחמש.

שלמה לא זכה להכיר את בתו שלומציון, שנולדה אחרי שהוא נהרג.

תוכן עניינים

בס"ד

10	דבר המזכ"ל
11	דבר המערכת
12	מבנה המהלך - "עזראים בונים אחריות"
14	מאמר בסיס
18	מערך נטעים
18	מאמר רקע
20	אין כמוני בעולם
26	וכשאני לעצמי מה אני
29	אין הדבר תלוי אלא בי
34	והיו עיניך רואות את מוריך - ר' משה פיינשטיין
40	העשרה
42	יהודה גרינפלד הי"ד
46	מעריך עיינות
46	מאמר רקע
48	מי אני
60	זה הכי אחי
64	תפתחו את העיניים תסתכלו סביב
71	והיו עיניך רואות את מוריך - ר' אריה לוי
76	העשרה
82	אריאל שטריגלר ז"ל
86	מעריך נירים
86	מאמר רקע
90	מה קשור?!
95	מי אחראי פה?
100	באחריות ישראלית
108	והיו עיניך רואות את מוריך - הבעל שם טוב
114	העשרה
118	בניה ריין הי"ד
126	מעריך נתיבות
126	מאמר רקע
130	דרוש מנהיג
136	תעביר את זה הלאה
141	"מזל טוב" או "ברוך שפטרנו"
150	והיו עיניך רואות את מוריך - שבכל דור ודור
154	העשרה
158	רועי קליין הי"ד
164	מעריך העולים
164	מאמר רקע
168	האם יש סיכוי לענווה?
173	קדימה, אחריו!
178	מנהיג מונהג
181	והיו עיניך רואות את מוריך - ר' משה איסרליש
188	העשרה
192	דרור וינברג הי"ד
198	מעריך נחליאל
198	מאמר רקע
200	גדול להיות אחראי
212	אין כמו הנוער, באחריות
220	להיות תנועת נוער
226	לוקחים אחריות - מגשימים חלום
250	העשרה
252	יונתן פולארד

דבר מזכ"ל התנועה

למדריכים שלום,

בראשית הייתה המחשבה, המחשבה איך לגרום לנוער לעשות, לתרום ולתת מכוחו לא רק בהדרכה אלא גם בעשייה. לא סתם עשייה אלא עשייה משמעותית, עשייה לאורך זמן, עשייה מתוך אידיאל, עשייה מתוך תחושת אחריות ושליחות. נכון, זה היה קיים בעבר, סניפים התנדבו, שימחו חיילים לקראת ראש השנה, ביקרו בבתי אבות בחנוכה, חילקו משלוחי מנות למשפחות נזקקות, עזרו באריזת חבילות לקראת פסח ועד ועוד. גם היום בישיבות התיכונות ובאולפנות מתנדבים הנערים והנערות, אולם מהלך מובנה של התנדבות, מהלך שאמור לשים את העשייה של הנוער במרכז, להפוך בני נוער למובילים בעשייה, לגדול כיוזמים פעילות, מתכננים, אחראים ומבצעים אותה, מהלך כזה הוא חידוש. התחלנו בגרעין שחר בהתחלה צנועה והיום יש בתנועה שלוש רכזות הגשמה אזוריות, מרכזי עשייה רבים ברחבי הארץ, קיים מהלך שלם של הכשרת מדריכי אורות, ובמהלך השנה מתקיימים ימי עיון ושבת למגשימים. עכשיו אנו עולים עוד שלב ומניחים לפניכם חוברת רב שנתית למהלך בו נטמיע את מושג העשייה מתוך אחריות, החל מחניכי נטעים עד לגדילתם לנערים ונערות אידיאליסטים עושים ומגשימים.

ארי שביט, עיתונאי מעיתון "הארץ" בילה לילה ויום עם חיילי הנח"ל באימון ברמת הגולן והוא מביא מדבריהם: "כאשר אתה בא לתל אביב ומדבר עם כל החברה שם, זה או שאתה רוצח ילדים כי אתה צבא כובש, או שאתה סתם פראייר שמשלמים לו אגורה לשעה... אין הבנה שהיתה תקופה לפני הרבה שנים שכולם היו באים לצבא עם מיליון ערכים ורק לתת ולתת ולתת, ולא משנה מה העיקר, רק לתת למדינה. אבל היום אנשים כבר לא באים ככה. באים לקרבי בגלל מסורת. בגלל חברים. בגלל שרוצים לתת טיפה יותר למדינה. אבל זה לא מספיק חזק. זה מתמסמס לאורך הדרך. ולכן הצבא יכול להגיד שיש לו שני מתנדבים על כל מקום בגולני אבל הוא לא אומר כמה הוא מאבד במסלול. כמה נשברים בדרך. וזה מאוד בולט אצלנו בגדוד שאנשים כן באים כאילו עם טיפה ערכים שבאו מהבית, אבל זה עובר להם מהר כי מרגישים שנותנים לחינם. מרגישים שעושים את העבודה השחורה".

בהמשך השיחה הם מביעים את ההרגשה שלאף אחד במדינה לא אכפת מהם ובעיקר את חוסר ההבנה של המדינה "שהרוח של החיילים זה הדבר הכי חשוב לביטחון המדינה".

זו לצערינו כנראה תמונת המצב אצל הרבה בני נוער בישראל בשנת תשס"ז. האידיאליסטיות, גם אם קיימת, תלויה במשוב (פידבק) המתקבל. ואם מרגישים שלאנשים במדינה לא אכפת מהחיילים הקרביים, אז אין בשביל מה להשקיע. לא כך צריך להיות אידיאליסטיות ולא כך משמעותה של אחריות.

שלמה אומן הי"ד, מדריך ובוגר התנועה, כתב כשהיה על סף גיוסו לצה"ל את המילים האלו: "...ערב שירותי הצבאי הצלחתי להכניס את עצמי להרגשה של אושר וזכות... על מישור יותר גבוה, יש לי זכות להשתתף בתהליך ששמו מדינת ישראל... אמת, דרושה מחשבה ועיון לפני שאדם מוכן לתרום כל מה שיש לו עבור הדבר הזה, כולל חייו, אבל אני מרגיש שאני מוכן גם לזה, וכשאני אומר "מוכן" אני מתכוון להכנה שהינה יותר עמוקה מסיסמאות קולניות והצהרות דרמטיות".*

בידכם לגדל אידיאליסטים אמיתיים, אנשים חדורי שליחות ואחריות. לפניכם עוד כלי שיעזור לכם להצליח במשימה זו, אולם ההוצאה מהכוח אל הפועל היא בידכם! למען כולם עשו והצליחו.

התברכו בברכת התנועה
"חזקו חברים"

יהודה פרוידגר
מזכ"ל התנועה

*מתוך הספר את העולם נתן בלבו - מכתבי שלמה אומן

בונים אחריות

דבר המערכת

לוקחים אחריות - בונים אחריות!

אחריות.
מילה גדולה. ואולי אפילו קצת מפחידה.
שומעים אותה הרבה בסיסמאות...
ובכל זאת - יש בה עומק, משמעויות רבות וכובד גדול.

רבי נתן תלמידו של רבי נחמן מברסלב מספר:
"שמעתי שאיש אחד שאל אותנו: כיצד הוא הבחירה? השיב לו בפשיטות: שהבחירה היא ביד האדם... אם רוצה עושה, ואם אינו רוצה אינו עושה. ורשמתי זאת כי הוא נצרך מאוד, כי כמה בני אדם... מחמת שהם מורגלים במעשיהם ובדרכיהם מנעוריהם מאוד, על כן נדמה להם שאין להם בחירה, חס ושלום, ואינם יכולים לשנות מעשיהם. אבל באמת אינו כן, כי בודאי יש הכח אדם בחירה תמיד על כל דבר, וכמו שהוא רוצה עושה..."

מה הבעיה? הרי אנחנו לא שולטים על כל דבר בחיים!?
מישהו פה החליט לאיזה משפחה הוא נולד?
ומה זה אשמתי שנכשיתי במבחן במתמטיקה?
ובכלל זה חניכים שלי שדפקו את הפעולה הזאת, אני הייתי בסדר גמור!...
והמורים האלה, וביה"ס הזה, והמדינה הזאת, והפוליטקאים האלה... (וההנהגה הארצית הזאת...)

אבל תכל'ס, בשטח, ביום יום...
לקחת אחריות זה קודם כל להגיד - זה תלוי בי.
זה להכיר ביכולת שלנו לשנות ולהשפיע על המציאות.
לראות ולחפש את המקום של כל אחד מאיתנו: איפה **אני יכול** לשפר, לקדם, לחנך...?

אבל זה לא רק להגיד את ה"אני יכול".
זה להיות מי שמסוגל ללכת עוד שלב אחד קדימה.
מי שמוכן לא רק לומר "אני יכול", אלא גם לבצע.
מי שמעז לממש את פוטנציאל החבוי.
מי שמחפש להוציא לא רק את כוחותיו לפועל,
גם את כוחות הזולת...
מי שמחפש לקדם את כל עם ישראל.
ומדריך אחראי?
מדריך אחראי הוא מי שמסתכל קודם כל על עצמו, אבל לעולם לא שוכח להביט סביב.
ובעיקר - מי שעסוק בלגדל דור שמחוייב לעם, לעשייה ולנתינה...
רק בגלל שהוא עצמו מחוייב לאותם הדברים בדיוק.

חוברת זו נועדה לבניית אחריות עמוקה ויסודית בקרב חניכנו ובעצמנו.
מערכי הפעילות מחולקים לפי שכבות הגיל, ובנויים נדבך על גבי נדבך. בכל שנה, בתקופת כניסת הגרעין החדש לחג"ס וקבלת המשמעות, השם והמשימה, נבנה בעזרת ה' קומה נוספת בחניכים, בתפיסתם, ובמוכנותם לקחת אחריות ולהגשים את ערכי התנועה.
בסוף כל מערך מצורף מעט חומר על דמות מימינו, שלקחה אחריות בהקשר בו תעסקו עם החניכים. דמויות אלו ממחישות לנו כי גם היוםניתן לגדול ולגדל באידאליסטיות.

זו ההלדמונית לומר תודה רבה לכל השותפים בדרכי, באמונה, בחלום ובתשומה -
ארכילות תשומה וראשית הרציון ולאורך השנים שהצטרפו באהבה והסקצה גדולה.
לאודרכי אורות לדורותיהם שהאירו והעירו מניסיונם, האמינו וצדדו איתנו יחד.
אנוצר שלנו, הכי נפלא שיש! שלקח אחריות אלוותית ואלף את דרך התשומה בתנועה.
אלא צובדי ההנהגה הארצית שהקב"ה ישאם שכרם.

שנזכה לקחת אחריות ולבנות אחריות.
המון בהצלחה בעבודת הקודש!

בונים אחריות

עזראים בונים אחריות

קבוצה	זש	זשים	אחריות
נטעים	אני - אחריות על עצמי. פיתוח מודעות למי שאני ולכוחותי. בירור מי אני? מה אני רוצה לעשות?	האם הילד מודע לכוחותיו? האם יש לו בטחון עצמי מינימלי? האם הוא יודע לעמוד על שלו? האם הוא נגרר אחרי אחרים? האם הוא לוקח אחריות על מעשיו?	א
עיינות	אחים - רגישות לסביבה הקרובה. אחריות כלפי הקרובים אלי.	האם יש לו חברים? האם הוא רגיש לסביבה? האם אכפת לו מהקבוצה? האם הוא לוקח אחריות עם דברים בקבוצה / בכיתה?	אח
נירים	מודעות, רגישות ואחריות, גם כלפי האחרים, אלו שבמעגלים יותר רחוקים ממני.	האם יש נושאים כלליים שמעניינים אותו? האם הוא לוקח אחריות בסניף / בבית הספר? האם יש בו אכפתיות למה שקורה בחברה כולה?	אחר
נתיבות	הובלה והנהגה	האם החניך מוביל? האם הוא לוקח אחריות או מתכה שאחרים יעשו? האם יש בו תכונות של מנהיג? מי "מלך הקבוצה"? לאן הקבוצה מושכת?	אחרי
העולים	ענווה ושותפות בקבוצה - יכולת להיות מובל ע"י אחרים. מודעות למה כוחי ומה לא כוחי.	האם הוא נותן מקום לאחרים? האם הוא מוכן לקבל מאחרים וללמוד? האם יש עבודת קבוצה? שיתוף פעולה?	אחרי
נחליאל	אחריות כוללת מאני עצמי ועד למעגל הכללי ביותר	האם החניכים בוגרים? אלו נושאים חברתיים אידיאולוגיים מעניינים אותם? האם הקבוצה לוקחת אחריות על עצמה / על הסניף / על הסביבה? האם יש קבוצה או פרטים? מה מערכות היחסים בקבוצה? מי מוביל? מי מובל? מהם הכוחות של הקבוצה?	אחריות

אחריות - הצורך לחלוק / סימון יעקבסון על פי הרבי מלובניץ'

מתוך: הדרך לחיים של משמעות (עמ' 151)

מדוע חשים אנו בצורך להיות אחראים?

כולנו מגיעים לרגע בחיים שבו אנו מבינים שאם לא ניקח אחריות על עצמנו, איש לא יעשה זאת. אנחנו גם לומדים להיות אחראיים לבני משפחתנו ולחברינו, ולאלו בחברה שהם בני מזל פחות מאיתנו. אולם עד להיכן צריכה להגיע האחריות הזאת? וכיצד עלינו לקבוע את סולם העדיפויות שלה? וחשוב עוד יותר, מדוע מרגישים אנו את הצורך להיות אחראים מלכתחילה?

התשובה טמונה בעובדה שיש סיבה מדוע יצר אותנו אלוקים - כדי שנפעל לקידום חיים מוסריים ונעשה את העולם הלא מושלם שלנו למושלם. לכן האחריות היא צורך אנושי בסיסי, בדיוק כמו מזון או אוויר לנשימה. איננו יכולים להגשים את קיומנו או להצדיק אותו בלעדיה.

לכן האחריות אינה משהו שעלינו לקבל באי רצון, מתוך אשמה או מתוך חובה, האחריות היא מרכיב חיוני ובריא בחיינו. אנחנו יכולים לבחור להתעלם מהצורך הפנימי

באחריות אישית, ולסטות מדרכנו כדי להספיק את כל מה שעל סדר היום שלנו. אולם ממש כמו רעב, היא תרדוף אותנו. היא תדבר אלינו דרך מצפוננו, דרך חרדותינו, דרך הרגשת חוסר התכלית שלנו. וכמו רעב, כאשר יבוא המורך באחריות על סיפוקו, נרגיש שגופנו ונשמתנו התחזקו לאין שיעור, והם מאפשרים לנו לנהל חיים משמעותיים יותר.

האחריות הראשונה שלנו היא לעצמנו, משום שקשה לצפות שנוכל לתרבת את העולם אם החיים שלנו עצמנו אינם מתואמים. כולנו אחראים להתנהגותנו, איננו יכולים להאשים איש

בהחלטותינו או במעשינו. איננו יכולים להאשים את ההורים או את המורים, את המעבידים או את המנהיגים. כמו כן, אי אפשר להאשים את אלוקים על שעשה את החיים כה קשים. אין זה משנה כמה מאיים המכשול, אלוקים לא היה שם אותו בדרכנו בלי להעניק לנו את היכולות להתגבר עליו (ע"פ מדרש רבה במדבר יב' ג'). לכן מוטלת עלינו האחריות לעשות זאת.

העצמאות הזאת היא הגילוי הגדול ביותר של הכבוד האנושי. אתה ואף לא איש מלבדך אחראי למה שתעשה בחיך. מובן שיש אנשים שתמיד יהיה צריך לדאוג להם ולטפל בהם - ילדים כמובן, ומבוגרים חולים או מוגבלים. אולם עלינו להכיר ולדעת שלכל אדם, ויהיה זה ילד מיוחד או מבוגר נכה, יש משאבים פנימיים עמוקים שיש לטפח אותם במלואם. אם כך - אתה אחראי לרווחתם של אחרים ולרווחתה של החברה כולה. לכולנו ניתנה בחירה - לראות את החיים כפי שהם באמת, כשכל בן אנוש קשור לרעהו וכן הלאה וכן הלאה וכולם קשורים לגודל קוסמי רחב אחד, או להיבלע בעניינינו האישיים.

לכל אחד מאיתנו ניתנו כישרונות ויכולות נבדלים ואחריותנו היא לחלוק אותם בדרך חיובית. מנהיג צריך להנהיג, מורה צריך ללמד, וסופר צריך לכתוב. כישרון שאתם רואים אותו כמובן מאליה יכול למלא צורך חיוני אצל אדם אחר, או שיכולה להיות לו השפעה גדולה ממה שיכולתם לשער. מחובתכם לשאול את עצמכם דרך קבע איך תוכלו להשתמש בכישוריכם הייחודיים כדי לשפר את העולם.

נכון, לפעמים נדמה שאפשר להעלים עין, לבודד את עצמכם ואת משפחתכם מהשפעות שנראות לכם מסוכנות או משחיתות. אבל זאת אינה התנהגות אחראית, זוהי התגוננות פשוטה. כשאנו רואים חוסר שלמות, עלינו לעשות הכול כדי לסייע בתיקון המצב.

דבר זה אין פירושו שאנחנו צריכים לראות את עצמנו כגואלים הנחלצים כדי להציל את האנשים מפני עצמם. פירוש הדבר שאנחנו מכירים ויודעים שאיננו מכונסים בתוך עצמנו אלא

חלק מקהילה רחבה יותר ולפיכך אחראים זה לזה. פירושו של דבר להדליק אש במקום ללבוש מעיל פרווה (המשל הידוע כי כאשר קר מאוד ישנן שתי דרכים להתחמם: ללבוש מעיל פרווה או להדליק אש בתנור. מעיל פרווה מחמם רק את האיש הלבוש אותו, בעוד האש מחממת את כל הסובבים).

יהיה אדם לא נעים ככל שיהיה, יש לנו אחריות כלפיו ועלינו לעשות כל שביכולתנו כדי לסייע לו לצמות. למשל, יש לנו אחריות מיוחדת לעזור לאסירים ולתת להם את כל ההזדמנויות להגיע להישגים, להתפתח ולהשתקם.

לפעמים נראה את השפעת פעולתנו, אולם לרוב לא נראה. אין זה משנה. ייתכן ונרגיש תיסכול וחוסר ישע, כאילו התבקשנו לייבש את האוקיינוס כולו כפית אחר כפית. אבל לא רק התוצאה חשובה, חשובים המאמץ והכנות שמאחוריו, אשר מגשימים את הצורך הפנימי להיות אחראי. ובסופו של דבר, כל מאמץ נושא פרי.

מה פירושה אחריות בעולם של ימינו?

כולנו חייבים תודה - למשפחות שמגדלות אותנו, לידידים שמדריכים אותנו, למחנכים שמלמדים אותנו, ולמדינה שמגינה עלינו. מובן שעלינו להחזיר את החוב על ידי עשיית כל מה שביכולתנו לשיפור פני החברה. חשב לרגע כמה שונים היו חייכם אילו לא לקח איש על עצמו את האחריות לדאוג לכם ולחנך אתכם.

מעולם לא היה צורך דחוף כל כך להושיט יד ולהאזין לקולם של הזועקים לעזרה. זהו דור שמצבו חמור, שבו לאנשים רבים כל כך אין כיוון בחיים וביחסיהם, ואף על פי כן רבים מאיתנו מתפתים לשאול "איך אני יכול לחשוב על בעיותיהם

מחובתכם לשאול

את עצמכם דרך

קבע איך תוכלו

להשתמש

בכישוריכם

הייחודיים כדי לשפר

את העולם

מאמר בסיס

השקפותינו הסובייקטיביות ונניח לאישיותנו להכתיב את מעשינו, אנו עלולים להביא נזק יותר מתועלת לעצמנו ולאחרים.

כולנו חיים באותו העולם. אם אדם אחד סובל, כולנו צריכים להרגיש זאת. אם אדם אחד מצליח, כולנו צריכים להפיק מזה תועלת. לכל אחד מאיתנו ניתנה הבחירה לראות את האחדות הבסיסית הזאת או להפנות את מבטנו ולדאוג רק לעצמנו, אפילו על חשבון האחרים. האחריות היא אחת המתנות הגדולות ביותר שנתן לנו אלוקים - מתנת השתתפות פעילה בהתפתחות הדינמית של גורל העולם. אל לנו להתעלם מהמתנה הזאת לעולם. באיזון העדין שבה תלוי גורל העולם, ייתכן שמעשה אחד של הצטיינות הוא שיטה את כף המאזניים.

יכולה להיות לנו השפעה חיובית על כל אדם שאנו פוגשים במידה שחורגת מתחום הראות שלנו. אולי אפילו נציל חיים, וחיי אדם אחד הרי הם עולם מלא (סנהדרין לד'). ומאחר שאחריות היא אחד הצרכים הבסיסיים של האדם, הגשמת האחריות פירושה הצלת חיינו שלנו גם כן. בכל מקום שנלך אליו, אצל כל אדם שנפגוש, עלינו לחפש הזדמנות לעזור, להעניק השראה ולתמוך.

בעולמנו המורכב והמדאיג, עלינו לזכור תמיד לקחת אחריות על עצמנו, אחריות איש לרעהו, ואחריות לסביבה. משום שחוץ מאלו, אנחנו זה כל מה שיש לנו. זכרו "אם אין אני לי מי לי? וכשאני לעצמי מה אני? ואם לא עכשיו אימתי?" (פרקי אבות).

של אחרים כשיש לי כה הרבה בעיות משלי?" לעולם אסור לנו להטיל ספק ביכולתנו לעזור. "מה אני יכול לעשות באמת?" אנחנו שואלים את עצמנו. "מי יקשיב לי?". לכל אדם בלי יוצא מן הכלל ניתנו היכולות להאיר את פינת העולם שלו. כפי שההיסטוריה מוסיפה להראות לנו, האנושות היא רצף - משהו שקורה בפינה הרחוקה ביותר של כדור הארץ ישפיע בסופו של דבר על חיינו. בדורות הקודמים היינו מבודדים יותר, ויכולנו לבודד את עצמנו ואת קהילתנו, אבל ברור שהיום המצב שונה: אנחנו נפגשים זה עם זה בכל זמן ובכל רמה, אמות מידה אישיות משפיעות על אמות המידה האוניברסליות, ולהיפך.

איננו יכולים להרשות לעצמנו להישאר במגננה ולהמתין למשבר. הבורות וחוסר התכלית אינם ניטרליים, הם כוחות פעילים והרסניים. היום חייב כל אחד מאיתנו להיות אחראי לזולתו. כמובן, כדי לעזור איש לרעהו עלינו לעזור קודם כל לעצמנו בזה שנהיה מוכנים היטב ובעלי חינוך מתאים. אולם בזמנים של מצוקה גדולה יהיה זה טיפשי ואנוכי לחכות עד שנגיע למצב של שלמות אישית לפני שנושיט יד כדי לעזור. אל לנו לפחד לעזוב את סביבתנו הנוחה ולפנות לעולם שלפעמים נראה עוין, משום שכפי שקורה בנושאים כה רבים, האתגר שבמצב חדש מגלה בנו רמת נחישות שמעולם לא ידענו שיש לנו. אחרי הכל, עצם חיינו מקורם בעובדה שאלוים עוקר את נשמתו מסביבתה הרוחנית הנוחה ושותל אותה בעולם זר וחומרני.

יש רק תנאי אחד להגשמת האחריות שלנו, שנהיה קשורים למערכת ערכים ומוסר קדושה ומוחלטת. אם נסמוך על

